לימא שמואל לית ליה דרב דימי. פירוש רש"י גרלה עיקר דקאי אהכיא דבור שניו ב' חלירות דקסבר שמואל אדם אוסר על חבירו דרך אויר אע"פ שהוא תשמיש גרוע[א] ומשני התם רשויות דאורייתא ולילה למיחש שמא מתוך כך יבא לבטל מרה"י לרה"ר דאיסורא דאורייתא מידע ידע אבל הכא דאי לאו דאסרי אהדדי שמא מתוך כך יבטל מחצר לחצר ור"ת פירש בע"א ואין גראה פירושו: **ומי אמר רב הכי.** פי' דאין אדם אוסר על חבירו דרך אויר והא אתמר שני בתים כו' וקס"ד טעמא דאוסר לזרוק משום דסגי באויר רה"ר למעלה מעשרה וקאמר דאוסר עליו אויר של בני רה"ר אף על פי שאין להם כאן תשמיש וכן פי' בקונטרס ומדשמואל אדשמואל לא מצי למיפרך דאין תשמיש באויר הכא חשיב כהתיא דלעיל אבל לרב פריך מכל שכן[ב] ורש"י פירש דלא פריך שמואל אדשמואל משום דברשויות דאורייתא מודה: **לאו** מי אוקימנא כו'. בשבת פרק הזורק (דף לג.) מוקי לה הכי משום פירכא אחריתי וק"ק דהתם נמי קאמר ולאו מי אוקימנא: **בית** התבן כו' הרי זה עירוב. ואפילו אין שם תבן דלענין הנחת עירוב לא בעי אלא לחזי לדירה אבל הא דקאמר בפ' הדר (לעיל ד' עב.): בית התבן אוסר בתוקא דיש שם תבן כמו שבר' יהודה אין דוקא אלא מקום דירה והיינו דוקא בשדר שם בשבת דבעינן מקום פיתא או מקום ליגה[ג] והא דקתני הכא הדר שם אוסר עליו דווקא שאין לבעל הבית שם תבן דאם יש שם תבן הוי כאילו דר עמו שם בבית גר' מאיר דחשיב בית התבן כמקום דירה בפרק הדר ולא אסרי אהדדי: **עירוב** הוא דלא הוי הא שיתוף הוי. קשה דאשכחן דקרי עירוב לשיתוף בפ' הדר (לעיל ד' עא.) בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה יין ולזה יין אין לריכין לערב ולקמן בפרק כל גגות (דף לא:) קאמר מאי לא עירבו לא נשתתפו: דעריבי

והאמצעי אסור יתיב רב ברונא וקאמר להא שמעתא א"ל רבי[ד] אליעזר בר בי רב אמר רב הכי א"ל אין[ב] אחוי לי אושפיזיה אחוי ליה אתא לקמיה דרב א"ל אמר מר הכי א"ל אין א"ל והא מר הוא דאמר לזה בשלשול ולזה בזריקה שניהן אסורין א"ל מי סברת דקיימי כשורה לא דקיימי כחצובה א"ל רב פפא לרבא לימא שמואל לית ליה דרב דימי[ג] דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו התם רשויות דאורייתא הכא רשויות דרבנן[ד] וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה אמר ליה רבינא לרבא מי אמר רב הכי והא איתמר[ה] שני בתים משני צידי רשות הרבים רבה בר רב הונא אמר רב אאסור לזרוק מזה לזה ושמואל אמר מותר לזרוק מזה לזה א"ל לאו מי אוקימנא בדמדלי חד ומתתי חד זימנין דמגגדר ונפיל ואתי לאיתויי: מתני' [ו]הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב [ז]והדר שם אינו אוסר עליו בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות הרי זה עירוב והדר שם אוסר[ח] רבי יהודה אומר אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית אינו אוסר[ט]: גמ' אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת [י]כל מקום שאמרו[כ] הדר שם אינו אוסר הנותן את עירובו אינו עירוב חוץ מבית שער דיחיד וכל מקום שאמרו חכמים אין מניחין בו עירוב [ל]מניחין בו שיתוף חוץ מאויר מבוי מאי קמ"ל תנינא הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב עירוב הוא דלא הוי הא שיתוף הוי בית שער דיחיד ואויר דמבוי איצטריכא ליה דלא תנן תניא נמי הכי הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת ובחצר ובמבוי ה"ז עירוב והתנן אין זה עירוב אימא ה"ז שיתוף שיתוף במבוי לא מינטר אימא בחצר שבמבוי [מ]אמר רב יהודה אמר שמואל [נ]בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום פת שעל השלחן סומכין עליהן משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף אמר רבה ולא פליגי כאן במסובין בבית כאן במסובין בחצר אמר ליה אביי לרבה תניא דמסייע לך [ס]עירובי חצירות בחצר ושיתופי מבואות במבוי והוינן בה עירובי חצירות בחצר והתנן הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב אימא עירובי חצירות בבית שבחצר [ע]שיתופי מבואות בחצר שבמבוי: רבי יהודה אומר אם יש שם תפיסת יד וכו': היכי דמי תפיסת יד כגון חצירו של [פ] [צ]בוניים בן בוניים [ק]אתא לקמיה דרבי אמר להו פנו מקום לבן מאה מנה אתא איניש אחרינא אמר להו פנו

ואמצעי אסור. לקמיה מפרש טעמא דעבידא כחלונה ושניהם בתפים סמוכים. ואע"ג דאיכא נאקשויי דבור לבעיל [ע"ח] דמי לאמצעי שהרי שני הבתים סמוכין לאויר המבוי ואי משום שיש הפסק מרבעה בינו לכל מ' הכא נמי איכא הפסק כל חלל מורבה האמצעית וכולה אסורה לזה ולזה אפילו רחבה כמה אמות וגבי חלל המבוי נמי ליסרו אהדדי לא תיקשי דאלו מורבה משתמשין בה תשמישות הרבה בין בסמוך בין ברחוק אבל הכא ליכא תשמיש אלא מילוי וההוא ע"י הפלגת אויר מרבעה הוא: **אמר רב הכי.** בתמיה. דר"א סבר מדאמר רב אמצעי אסור ואע"פ שיש הפסק אויר מורבה בינו ולבתים ש"מ אדם אוסר על חבירו דרך אויר סבירא ליה וטעמא דסמוכין מותרין משום דתשמישן קשה לחיצונים: **והא מר הוא דאמר כו'.** אלמא אף על גב דשלשול נוח מזריקה הואיל דאינו ממש לאחד מהן כפתא לא שריגן ליה לחד מינייהו והכא נמי מאחר דאינו כפתא לא לזה ולא לזה אע"ג דנתא לזה מזה ליתסרו: **מי סברת דעבידי לי שורה.** זו אצל זו שתהא החיצונה מפסקת בין הבית ולאמצעי דתיסק אדעתך אדם אוסר דרך אויר סבירא לי דתיקשי לך סמוכין נמי ליתסרו: **לא דעבידי לחלונה.** ושלשתן סמוכין לבתים האמצעי כנגד השתים כשלשה רגלי הקנקן הלכך הסמוכין מותרין דאין אדם אוסר על חבירו דרך אויר והאמצעי אסור דשניהן משתמשין בה בשלשול ורשות שניהם היא ואף על גב דשתים הסמוכות פרוצות לאמצעי האוסר לא אחמור רבנן במקום שאין לו תשמיש גמור שיהא אסור משום פרוץ: **לימא שמואל.** דאמר [ע"ח] אדם אוסר על חבירו דרך אויר: **ליתיה דרב דימי.** דהא מקום שאין בו ארבעה כיון דלית ביה שיעור מקום הנחה דידיה לאו הנחה היא והכי הוא כאויר בעלמא ולקמר מותר בלא שום תיקון ושמואל הוצאת זיז בעי: **רשויות דרבנן.** שניהן רה"י ואין אוסרין מזה לזה אלא מדרבנן: **מי אמר רב הכי.** זה משתמש בסמוך לו על ידי זריקה ואין חבירו אוסר עליו דרך אויר: **שני בתים.** של אדם אחד אסור לזרוק ואע"ג דכי סגי באויר רה"ר למעלה מעשרה קא סגי וקאמר דאוסר עליו אוירן של בני רה"ר אע"פ שאין להם כאן תשמיש: **דמידלי חד ומיתתי חד.** מ' גבוה ומ' נמוך שמא יזרוק מן הנמוך לגבוה ולא יגיע ויפול לרה"ר. ולשמואל דאמר מותר לא קשיא דידיה אדידיה דאמר אדם אוסר על חבירו דרך אויר דהא אמרינן בדשויות דאורייתא שמואל מודי: **מתני' אף עירובו.** עירובי חצירות: **והדר שם.** בבית שער שבחצר: **אינו אוסר.** על בעל חצר ואין צריך ליתן את הפת דלאו דירה היא: **והדר שם.** אם השאיל בעל הבית בית התבן שלו לאחר לדור שם אוסר עליו בחצר הואיל ופתות לאחר: **אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית.** שיש לבעל הבית מקום בדירתו של זה שנותן שם כליו להלניע: **אינו אוסר עליו.** דכל רשותא דחצר דידיה הוא כאילו דר עמו בבית: **גמ' חוץ מבית שער דיחיד.** דחצר של יחיד ומתני' בבית שער דחצר דרבים עסקינן: עירוב משום דירה דמערב להו לבתי דירה כאילו כל בני הבתים דרין כאן הלכך אי לא חזי לדירה לא מצי שרי אבל שיתוף לא משום דירה הוא דהא לא בתים שייכי ביה אלא חצירות הלכך לאו דירה בעינן אלא מקום המשתמר כגון חצר אבל אויר דמבוי לאו משתמר הוא: **תניא נמי הכי.** דמניחין בו שיתוף: **מסובין בבית.** משום עירוב: **מי מינטר ל"ג.** דטעמא לאו משום נטירותא הוא: **בבית שבחצר.** לאפוקי בית שבחצר אחרת: **בחצר שבמבוי.** לאפוקי חצר שאינה פתוחה לו: **(בוניים) בן בוניים.** עשיר מ) הוה ומשאיל בתים שבחצר[ר] לאחרים והיו לו כלים בכולן שמתוך עושרו היו לו כלים הרבה: **פנו מקום לבן מאה מנה.** כלומר מקום חשוב: **פנו**

חמת וחמת ועושין מרפסת מרוכה לפני הפתחים כאורך עלייה וכולן עולים בסולם אחד למרפסת ולדק המרפסת נכנסין ויוצאין כולן, מרפסת אלוי"ר, סולם אסקל"ש (שם). **אינו עירוב.** דלא מזי לדירה, שכל היוצא וכנכס עובר עליו (שם). **עירובי חצירות בבית שבחצר ושיתופי מבואות בחצר שבמבוי.** בעירוב אחצר לגירוף הבתים הוא לחיות כולם כדירה בבית אחד, הלכך בעינן בית המלאי לדירה, ושיתוף המבוי אינו אלא לגרף האחצרות ואחצרות לאו דירה בעינן והלכך בו בעי דירה אלא בחזירא של חצר דיו ובמקום משתמר, ויהיו כל האחצרות כולן כאילו תשמישן להיות אחד (סוכה ג:).

יח א מיי' פט"ו מהלכות שבת הלכה ח סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' שנג סעיף א:

יט ג מיי' פ"א מהלכות עירובין הלכה טו סמג לאוין א טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ג:

כ ד מיי' פ"ד שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סי' שפו סעיף ג:

כא ה מיי' פ"א שם הלכה טו יז סמג שם טוש"ע שם סי' שפו סעיף א:

כב ו מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סי' שפו סעיף יא:

מוסף תוספות

א. [ו]תשמיש מקום שאין בו ארבעה על ארבעה הוי תשמיש גרוע. רשב"ם. ב. דכיון דתשמיש אויר כזה אוסר עליו כ"ש תשמיש אויר דלעיל דחשיב טפי. ריטב"ם. ג. ולת"ק חשיב התבן שיש בו כאילו היה דר בו. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

ואמצעי שניהן אסורין כו'. ש"מ כיון שכל אחד מהן משתמש בסמוך לו אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר. א"ל ר' אלעזר לרב, והא מר הוא דאמר, כלומר אתה אמרת כל לזה בשילשול ולזה בזריקה שניהן אסורין בו, (להני) [והני] חורבות כי לזה בזריקה ולזה בשילשול נינהו. א"ל מי סברת דעבדין כשורה. פי' כשורה בסדר אחת, [לא] (ב,ב)[כ]חצובה. דעבדין כמין כי יוני. והאמצעית היא בין שתי החצירות, ושתים החיצונות נמשכות ויוצאות מחוץ לחצירות. ואין משתמשות החצירות הללו בתוך שני החורבות הללו אלא על ידי זריקה. מיהו זריקה מן החצר על החורבה תבוא מלמעלה למטה וזריקה מן החורבה לחצר היא ממטה למעלה. לפיכך זריקה של חצר היא בנחת, וקרובה היא לשילשול. לפיכך נותנין לה. וזריקה של חורבה בקשה היא ל). פי' (ב)[כ]חצובה. מתלת לחדף, כשורה עומדת על הסדר אחת עם אחת. ומקשינן ומי אמר רב הכי והאיתמר שני בתים בשני צידי רשות הרבים, רבה בר רב הונא אמר רב אסור לזרוק מזה לזה, ושמואל אמר מותר. ומפרקינן ולאו אוקימנא דחד מידלי וחד מיתתי וזימנין דמיגגדר ואתי לאתויי. א"ל רבינא לרבא נימא שמואל דאמר גג הסמוך לרשות הרבים צריך סולם קבוע ג) להתירו בטילטול מרשות [הרבים], ליתיה הא דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן מקום שאין בו אלא ד' על ד' מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו. אמר ליה ברשויות של תורה הכי נמי דאית ליה, כי קאמרי הכא ברשות דרבנן. וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יתר משל תורה. **ותוב** אמרינן ומי אמר רב אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר והא איהו דאמר בשתי גגין בשני צידי רשות הרבים אסור לזרוק מזה לזה. ודחינן ולאו אי אוקימנא כגון חד מידלי וחד מיתתי כו'. [מתני']. **הנותן עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב. והדר שם אינו אוסר.** אמרי משמיה דרב כל מקום שאמרו חכמים הדר שם אינו אוסר על בני חצר [הנותן עירובו שם אינו עירוב] חוץ מבית שער דיחיד, ובית שער דקתני במתני' בית שער דרבים. ירושלמי הדא את אמרת (דתמר) בבית שער של יחיד אבל בבית שער של רבים הרי זה עירוב. והדר שם הרי זה אוסר עליו ג). דבי ר' ינאי אמרי אפילו יתד לתלות בו מנעלו, ואפי' טבלה או עשתות. רב [אמר] ובלבד דבר הניטל בשבת וכו'. [וכל מקום שאמרו אין מניחין] בו עירובו, כגון אכסדרא ומרפסת וכיוצא בהן, עירוב אין מניחין בהן, אבל מניחין בהן שיתופי מבוי, חוץ מן אויר (למבוי) [המבוי] שאפי' שיתופי מבוי לא. תניא נמי הכי כו'. אמר רב יהודה אמר **רב בני חבורה** שהיו מסובין וקדש עליהן **היום פת** שעל השלחן סומכין עליו משום עירוב. והני מילי במסובין בבית שבחצר, ושיתופי מבוי בחצר שבמבוי. **ר' יהודה אומר אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית אינו אוסר עליו.** פי' אם יש בית בחצר שדר בן אדם אחד ויש שם באותו הבית לבעל חצר כלים או חסורה מונחין באותו הבית, ומשתמש בה זכה. כיון שיש שם מקצת רשות לבעל החצר הדר שם אינו אוסר עליו. **היכי דמי תפיסת יד,** א"ר חנינא כגון חצירו של בן שם שהיה עשיר גדול, ויש בכל הבתים שבחצירו כלים וסחורות, ואין שם בית שלא היה לו חפץ בתוכו שהיו לו נכסים הרבה.

ג) גרלה לע"ל וקרובה היא לנשמע חזיקה של מורבה בקשה היא לפיכך נותנין לה שבשמת. ד) לע"ל שלא יתקרו עליו בני ר"ה. ה) גרלה דדבני הירושלמי אלו בשם ר' יעקב אחי דמר דמיר ר"י במשנה ושייך להלן אחר הדיבור היכי דמי תפיסת יד.

מסורת הש"ס

ו) [צ"ל אלשמ"ר], ז) [צ"ל עד.]. ג) שבת מ:; לעיל ט. עז. ולקמן מז. קפ.; ד) [לעיל עז. וש"ע], ה) שבת לז., ו) לעיל עו. [סוכה ג:], ז) בסדר המשנה בירושלמי ובר"ף הגי' עליו, ח) [עי' תוס' לעיל עה: ד"ה ורבי יוחנן], ט) לעיל עב: [ע"ש], י) סוכה ג:, כ) [גירסת הערוך ע' סכן בן גגון], ל) ס"א כי אתמ, מ) יש גורסין בן בוניים תלמידו של רבי [רש"ל ע"ש], נ) בס"א: שבחלרו,

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל מקום שאמרו חכמים הדר: (ב) שם תלוהו של בן בוניים:

גליון הש"ם

גמ' שיתופי מבואות בחצר שבמבוי. עיין לעיל דף סח ע"א תד"ה ויקבי לה. ועוד לעיל דף עח ע"ב תד"ה בפת:

מוסף רש"י

אחוי לי אושפיזיה. לחיול ולשיילוה (לעיל עד). מקום שאין בו ד' על ד'. טפחים רוחב ושומד בין רה"י לרה"ר ויש לו היכר כגון גבוה מן הארץ ג' ואילו היה רוחב ד' היה נקרא רשות לעצמו והוי כרמלית ואסור לכתף ולכלון, אבל עכשיו נקרא מקום פטור ומותר לכתף ולכלון לכתף עליו משא שלהן (לעיל עז.) הואיל וליכא מקום משוב לאו רשות נחלפי נפשיה הוא וכטיל לכהא ולהכא (לעיל ט.). **ובלבד שלא יחליפו.** דלא לימרו דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד ואתי למישדי מוגאה בשבת (שם) ודרבנן הוא, דאילו מיוכא ליכא דבעינן עקירה מרשות זו והנחה לרשות זו, והכא עקירה מרה"י גמורה והנחה למקום פטור, ועקירה ממקום פטור והנחה לרה"ר גמורה (לעיל עז.). **יותר משל תורה.** יותר ממה שעשתה תורה לדבריה (בחוים קא.). **אסור לזרוק מזה לזה.** ואפילו הן שלו, דאילו משלו לשל חבירו לא הוה שרי שמואל (שבת צז.). **דמדלי חד ומתתי חד.** דמתוך כך צריך לתתן ידו מגבוה לנמוך או מנמוך לגבוה עריך בה ודילמא לא זריק על הגג ונופל לרה"ר ואתי לאתויי, ולהכי נקט ואתי לאתויי דאילו משום נפילת רה"ר ליכא חיוב חטאת, דמתעסק הוא אצל הוצאה דלא נתכוון לזרוק לרה"ר (שם). **הנותן את עירובו בבית שער.** עירוב הגבוי מבחוי אחצר ונתנו בבית שער, היינו בית קטן לפני שער אחצר, או מבפנים או מבחוץ, ושומר הפתח יושב שם (סוכה ג:). **אכסדרא.** שלפני הבית שקורין פורטיק"א (שם). **ומרפסת.** עליה אחוכה על פני אחצר על פני רשות הרבים ובה פתחים הרבה לפי מחיצותיה, ודיורין בכל

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

פנו מקום לבן מאתים מנה. [1] כלומר מקום חשוב יותר בין גדולים לפי כבוד עשרו: **אביו של זה.** בוויים: **בגלים הללו** שאין נראה עשיר כל כך: **אימתי ישב עולם.** בזמן שיש בו עשיריים שגומלין [2] ומזמנין מזונות לעניים והם יגלגולו: **מן.** לשון מזונות: **כגון יחד של מחרישה.** קציליי"ר הוא תפיסת יד: **דבר הניטל בשבת.** אינו תפיסת יד ואוסר דאי בעי שקיל ושדי ליה לברא': **עששיום.** של ברזל חתיכות גדולות: **מתני' הרי זה אוסר.** דדירה בלא בעלים שמה דירה: **אינו אוסר.** דלאו שמה דירה: **רבי יוסי.** נמי סבירא ליה לאו שמה דירה מיהו נכרי אוסר שמא יבא היום: **הסיע.** הסיח דירת ביתו מלבו: **גמ' ודוקא בזו.** דעביד איניש דדייר אגל חתנו אבל בנו אין אדם מסיח דעתו מביתו לדור אגל כלתו שמא תתקוטט ויצא: **כלבא.** זכר כגון חתנו: **גוריינא.** נקבה כגון כלתו: **מתני' כור שבין שתי חצירות.** חצי בזו וחצי בזו: **אין ממלאין הימנו.** שזה ממלא מרשות חבירו אא"כ כו': **בין מלמטה.** בגמר מפרש: **בין מחוך אוגנו.** אע"פ שאינה נוגעת במים קל הוא שהקילו חכמים במים דאמר ביה גוד אחית למחיצה ובלבד שתהא בתוך אוגן הכור שתראה כהפסקה: **מן הכותל שביניהם.** שמפסקת בין החצירות ומפסקת על פני הכור ואע"פ שאינה נכנסת לתוך אוגנו: **גמ' למטה.** דקאמרי ב"ש: **למטה ממש.** סמוך למים ואין צריכין לאשי קנים ליגע במים: **למעלה.** דקאמרי ב"ה: **למעלה ממש.** סמוך [3] משפתו מלמעלה אם ירחה דיו בכך: **וזה וזה בכור.** אפילו לב"ה צריך שתהא כל מחיצת עשרה מאוגן הכור ולפנים: **ורב יהודה אמר למטה.** דב"ש: **למטה מן המים.** שתהא המחיצה תחובה בקרקעית הכור: **למעלה.** דב"ה: **למעלה מן המים.** והא מקילי שאין קנים צריכין ליגע במים אבל למעלה ממש לא. מעלה דרב יהודה הוא מטה דרב הונא: **דעריבי מיא.** תחת המחיצה: **הא עריבי מיא.** על המחיצה פעמים שהמים עמוקים מעשרה: **שיקלו לאשי קנים.** העליונים: **ותו.** לרב יהודה נמי אליבא דב"ה דאמרי למעלה מן המים סמוך למים אבל רחוק מן המים לא: **מ"ש למעלה ממש.** דהוא רחוק מן המים דלא שאין מחיצת הפסק ניכרת במים ועריבי מיא להדיא למטה נמי מאי הפסק איכא הרי אין נוגעין במים: **שיקבע לאשי הקנים.** התחתונים והא פליגי דבית שמאי בעו מחיצה המפסקת עד התהום וב"ה בעו היכר מחיצה: **קורה ד' מחרב בחורבה.** קורה התחובה מחומה לחומה בחורבה כדרך חורבות הנופלות ונשארים בהן קורות ויש ברחבה ארבעה והיא מוטלת על רחבה מותר לטלטל מחתיה דאמר שני חודיה יורדין וסותמין דסבר לה כרבי ישמעאל בר"י דאמר [נקמן ע"ב] מחיצה תלויה מתרת ולית הלכתא כוותיה. ולהכי נקט ארבעה דכי אמרת חודיה יורדין וסותמין יהא בין חלל המחיצות ארבעה דמחיצה העשויה לפחות מחלל ארבעה אינה מחיצה: **מתרת**

דעריבי מיא. פי' ואין היכר הפרשה ביניהם אבל אם יש היכר אע"פ שהמים בחוץ מגיע זה לגד זה לא קפיד דאי הוה קפיד לא היה מועיל אפילו מחיצה של ברזל כדאמרינן במי שהוליאוהו [4] (לעיל דף מח.): **צריך שיראו ראשי קנים למעלה מן המים מטפח.** ואין נראה כפירוש הקונטרס דב"ש בעו מחיצה מפסקת עד התהום [5] אלא שתהא י' טפחים בתוך המים [6] ואפילו המים עמוקים הרבה ועריבי מיא מתחת המחיצה סגי בהכי לב"ש [7] כיון שיש היכר מחיצת עשרה בתוך המים וב"ה בעו היכר מחיצת עשרה למעלה מן המים וטפח בתוך המים דקאמר צריך שישקע לאשי קנים במים **מטפח.** **קורה ארבעה מתרת בחורבה.** פי' בקונטרס דלהכי נקט רחב ארבעה דכי אמרת חודין יורדין וסותמין [8] יהיה בין חלל המחיצה ד' דמחיצה העשויה לפחות מארבעה חללה לא שמה מחיצה משמע מתוך פירושו דכי אין בו ד' נמי היה אומר פי תקרה יורד וסותם מרוח אחת כו' הוי שאר הרוחות מוקפות מחיצה [9] ואינו נכרי אוסר ישראל [10] אינו אוסר שאין דרך ישראל לבא בשבת רבי שמעון אומר אפילו הניח ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר שכבר הסיע מלבו: **גמ'** [11] אמר רב הלכה כר"ש ודוקא בתו אבל בנו לא דאמרי אינשי נבח בך כלבא עול נבח בך גורייתא פוק: **מתני'** [12] בור שבין שתי חצירות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים [13] בין מלמטה בין מתוך אוגנו רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים מלמטה ובית הלל אומרים מלמעלה א"ר יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם: **גמ'** אמר רב הונא למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש וזה וזה בבור ורב יהודה אמר [14] למטה למטה מן המים למעלה למעלה מן המים א"ל רבה בר רב חנן לאביי הא דאמר רב יהודה למטה למטה מן המים מאי שנא למטה ממש דלא דעריבי מיא למטה מן המים נמי הא עריבי מיא א"ל לא שמיע לך הא דאמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום רבי חייא [15] צריך שיראו ראשון של קנים למעלה מן המים טפח ותו הא דאמר רב יהודה למעלה למעלה מן המים מאי שנא למעלה ממש דלא דעריבי מיא למעלה מן המים נמי הא עריבי מיא אמר ליה לא שמיע לך הא דתני יעקב קרחינאה [16] צריך שישקע ראשי קנים במים טפח ואלא הא [17] דאמר רב יהודה קורה ארבע מתרת בחורבה [18] ורב נחמן אמר רבה בר אבוה

קורה

על רבא מיתר על כן מ"ר יהודה [19] דאפילו קורה משום מחיצה דאוריי' טועה היא [20] ואיתא דאפילו למ"ד משום מחיצה לא הוי אלא מדרבנן וכן משמע בסוף כל גגות (נקמן לה.) דמוכח אביי לרבה מבריית דיתר על כן דשתי מחיצות דאוריי' מדמתיר בקורה מכאן וקורה מכאן אע"ג דסבר אביי דקורה משום מחיצה אלא ודאי לא הוי אלא מדרבנן מיהו יש לחות דלדבריו דרבה קא מותיב דסבר דהוי משום היכר:

קורה

בשבת. ויטלנו לבעל החצר שם תפוסת יד. לפיכך הדר שם אוסר עליו עד שיערב. אבל [אם] הוא דבר שאינו ניטל בשבת, הואיל ואינו ניטל בשבת ג) אין רשות לבעל החצר לאותו בית, לפיכך הדר שם אינו אוסר עליו. **מתני'**, ר' שמעון אומר המניח ביתו והלך לשבות אצל בתו אפילו באותה העיר אינו אוסר על בני חצר. אמר רב הלכה כר' שמעון ודווקא בתו. דאמרינן בתו לא שבקא ליה למיפק מטותיה היום. אבל אם הלך לשבות אצל בנו אוסר. שיתכן לו שיבא היום בחצירו. וכל היכא דחיישינן דלמא אתי בשבת אסור. **מתני'**, **בור שבין שתי חצירות אין ממולין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה** גבוה י' טפחים כו'. אמר רב הונא למטה דקתני במתני' למטה בבור קרוב למים. למעלה למעלה ממש והוא על שפת הבור מתוכו. ורב יהודי' אמר למטה מן המים, כלומר יהיו הקנים משוקעין במים למטה מן המים [ט'] טפחים. ונראין הקנים למעלה מן המים טפח. למעלה למעלה מן המים. וצריך להיות מחיצת הקנים שהיא י' טפחים נשקעת בתוך המים טפח. פי' חייש רב יהודי' שלא יהיה זה דולה מחצי הבור שהוא רשות חבירו, וכן זה משל זה. לפיכך מצריך ראשי הקנים שיהיו בולטין מן המים למעלה טפח. או חוצבין ראשי הקנים במים טפח. למנוע הדלי מלילך ולחצוב המים מרשות חבירו. (ואי לא) [ואלא] הא דאמר רב יהודי' קורה ארבעה מתיר (ברחבה) [בחורבה]. ורב נחמן אמר רבה בר אבוה

מסורת הש"ס

1) [גיר' ע"י רבה בר מרין], 2) לעיל מז. סב:, 3) [לעיל מז. ע"ש], 4) סוכה נח. [ע"ש כמה שיעויים גם בפלוגתא דב"ש וב"ה אימא שם להיפך עי' תוס' נז: ד"ה ב"ש], 5) בסדר המשנה וכרי"ף גרסינן בין מלמעלה בין מלמטה וכו' ועי' תוי"ט ד"ה בין, 6) [לקמן לה.], 7) ס גורסין כאן סבור היה רבי שזה עשיר יותר מבן בוויים,

תורה אור השלם

1. יָשַׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ: תהלים סא ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אימתי וכו' שגומלין חסד וומנין: (ב) ד"ה למעלה ממש סמוך לשפתו: (ג) תוס' ד"ה קורה וכו' יורדין וסותמין יהא בין חלל המחיצות ד' וכו' לפחות מארבעה חלל לא: (ד) בא"ד בבור שבין שתי חצירות ונתרוצה על רחבה וכו' למה צריך קורה כל"ל ותיבת שם נמחק: (ה) בא"ד וקי"ל נמי כרבא לגבי אביי. ר"ב עי' בתוס' פ"ק דף טו בד"ה אביי לטעמייה: (ו) בא"ד גבי הא דקאמר כגון שקיים:

גליון הש"ס

גמ' רבי מכבד עשירים. בלקוטי מהרי"ל ששמע ממהר"ם סג"ל דר"ל מתוך שרבי עצמו היה עשיר מופלג לכך הרגיל עצמו לכבד עשירים כדי להתלמד לעשם שיכבדו ג"כ אותו בשביל עשרו ולא בשביל תורתו שלא רצה להשתמש בכתרה של תורה ליטול עטרה להתגדל בה עכ"ל: **תוס'** ד"ה קורה וכו' **דאפילו** קורה משום מחיצה דאורייתא. עיין לעיל דף ח ע"ב תד"ה מנין:

לעזי רש"י

קבילי"א [קיבילי"א]. יתד. וו, זיז.

מוסף רש"י

ר' יהודה אומר אינו אוסר. הוחיל ואינו בעיר (לעיל מז.), **נכרי אוסר.** אף על פי שאינו בעיר שהרי יכול לבא ואין זה מסתם מן הגב, אבל ישראל משהגיע מכאן ולא בא מערב שבת הסיח לבתו מלגו כל השבת שהרי לא יבא, הלכך כמאן דליתא לה להן דירה בעלים דמי (שם). **לשבות אצל בתו.** (שם). **בור שבין שתי חצירות.** חצי בחצר זו וחצי בחצר זו ומחיצה בין החצרות ומחלצת ותלויה על פי הבור ואין פתח ביניהם לערב זו עם זו, אין ממלאין ממנו בשבת. לא זו ולא זו, לפי שמימי חצר זו מגיע לזו (סוכה סז.). **בין מלמטה.** סמוך למים, **בין מתוך אוגנו.** כלומר בין מלמעלה רחוק מן המים, ובלבד שתהא בתוך אוגן של בור, למוכחת מילתא דבשביל אוגן המים נעשית, ומפרשינן טעמא (לקמן) שממחיצה תלויה מתרת במים, דקל הוא שהקילו חכמים במים אבל מחיצה המוצלת את החצירות ומחלצת על פי הבור שלא נעשה בשביל המים אינה מתרת, דאין מחיצה תלויה מתרת במים אלא הנעשית בשביל להתיר מלוי המים, כגון גוזטרא שלמעלה מן המים, דתנן (לקמן מז:) דעושין לה מחיצה תלויה וכגון זו שבתוך אוגן הכור (סוכה סז.). **מלמעלה.** היו אם עשאה מלמעלה מתוך אוגנו (שם סז:). **מן הכותל שביניהם.** אותה הנעשית בתוך בין החצרות ותלויה על פני הבור, ואע"פ שלא נעשית בשביל המים, דקא סבר מחיצה תלויה מתרת בחצרות אפילו כל עיקרן (שם). **קורה ארבעה מתרת בחורבה.** מוכרח הפרוצה ברשות הרבים ומאסרה בטלטול ויש בה קורה, דאפשר מחיצה תלויה, מותר לטלטל מתחיה, דאחרבא ברשות הרבים ומאסרה בטלטול ויש בה קורה, (לקמן צד:).

ג) אינו מובן ואולי דל"ל יתכן שיחזמן לבעל החצר ליטול החפץ בשבת ויבטל לבעל החצר שם תפיסת יד. ב) כ"ה בכ"י ובד"ו הטעתיקו לבטלו. ג) אולי ל"ל הרי יש רשות לבעל החצר וכו'.

א. [אלא] עבדינן מאי דאפשר להדיא שיהא נראה כאילו נחלקו המים ואין אחד מהם דולה משל חבירו. ריטב"ש. ב. דלא בעינן כולי האי, דמאי נפק"מ שתגיע עד התהום אכתי עריבי מיא בין הקנים של המחיצה. תוס' הרא"ש. ג. ועוד טפח חוץ למים. שם. ד. דמה לי עריבי תחת המחיצה מה לי בין הקנים. שם. ה. מדפי' דלא נקט רחבה ד' אלא משום שיהי' בחלל המחיצות ד', ומשמע הא אם לא היינו [צריכים] לחלל המחיצות, כגון שהיו שאר הרוחות מוקפין מחיצה אמרינן פי תקרה אע"ג דאינה רחבה ד'. שם. ו. [ו]אמאי לא הויא מחיצה דפי תקרה יורד וסותם. שם. ז. דפי תקרה הוא דיורד וסותם אבל לא פי קורה, ובשיש בה ארבעה על ארבעה חשיבא נמי קורה תקרה אבל פחות מכאן לא. רשב"ש. ח. דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם לשוויי מחיצה מן התורה אלא בקורה רחבה ד'. תוס' הרא"ש. ט. כיון דקורה ארבעה הויא מחיצה דאורייתא דפי תקרה יורד וסותם, קורה טפח הויא מחיצה דרבנן. רשב"ש. י. דמסתבר לי' למימר דבין לחי ובין קורה הוו משום היכר, אלא על כרחין צריכינן למימר דרב יהודה סבר דלחי הוי מחיצה גמורה מן התורה, אבל בקורה לא נצטרך הסברא דאיפשר דסבר דקורה משום היכר. תוס' הרא"ש. יא. לומר דקורה משום מחיצה אע"ג דלית בה ד'. שם.

רבינו חננאל

ר' עקיבא וגם ר' היו מכבדים עשירים. והיו דורשין האי קרא ישב עולם, כלומר מי שנתן לו העולם הזה, ישב לפני אלקים בזמן שגומל חסדים, כדכתיב חסד ואמת מן יצנרוהו. **רבה בר רב הונא אמר אפי' יתד** של מחרישה. אם יש לו לבעל חצר באותו הבית הרי זה תפיסת יד. **דבי שמואל תנא דבר הניטל בשבת אוסר ושאינו ניטל בשבת אינו אוסר.** פי' אם יש לבעל החצר בבית ההוא דבר הניטל בשבת, יתכן שיזדמן לבעל הבית

מוסף תוספות

א. [אלא] עבדינן מאי דאפשר להדיא שיהא נראה כאילו נחלקו המים ואין אחד מהם דולה משל חבירו. ריטב"ש. ב. דלא בעינן כולי האי, דמאי נפק"מ שתגיע עד התהום אכתי עריבי מיא בין הקנים של המחיצה. תוס' הרא"ש. ג. ועוד טפח חוץ למים. שם. ד. דמה לי עריבי תחת המחיצה מה לי בין הקנים. שם. ה. מדפי' דלא נקט רחבה ד' אלא משום שיהי' בחלל המחיצות ד', ומשמע הא אם לא היינו [צריכים] לחלל המחיצות, כגון שהיו שאר הרוחות מוקפין מחיצה אמרינן פי תקרה אע"ג דאינה רחבה ד'. שם. ו. [ו]אמאי לא הויא מחיצה דפי תקרה יורד וסותם. שם. ז. דפי תקרה הוא דיורד וסותם אבל לא פי קורה, ובשיש בה ארבעה על ארבעה חשיבא נמי קורה תקרה אבל פחות מכאן לא. רשב"ש. ח. דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם לשוויי מחיצה מן התורה אלא בקורה רחבה ד'. תוס' הרא"ש. ט. כיון דקורה ארבעה הויא מחיצה דאורייתא דפי תקרה יורד וסותם, קורה טפח הויא מחיצה דרבנן. רשב"ש. י. דמסתבר לי' למימר דבין לחי ובין קורה הוו משום היכר, אלא על כרחין צריכינן למימר דרב יהודה סבר דלחי הוי מחיצה גמורה מן התורה, אבל בקורה לא נצטרך הסברא דאיפשר דסבר דקורה משום היכר. תוס' הרא"ש. יא. לומר דקורה משום מחיצה אע"ג דלית בה ד'. שם.

כו א מיי' פ"ד מהלכות סוכה הלכה ד סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרל סעיף ט:

כז ב מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה כז סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' שטו סעיף א:

לעזי רש"י

טריצ"ר [טריצייר"ר]. לקלוע, לארוג.

מוסף תוספות

א. בכל מקום. תוס' הרא"ש. ב. ועניין פי תקרה יורד וסותם לחוד וענין מחיצה תלויה לחוד, ותדע דבמחיצה תלויה ליכא מאן דשרי אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי ואילו וכו'. ריטב"א. ג. דלא חייש לערובי מיא כלל, וקל הוא שהקילו חכמים במים דסגי בהיכר מחיצה או במחיצה גבוהה עשרה למעלה ממש, או בקורה רחבה ד' שתהא נתונה על שפתו של בור לרחבה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם. שם. ד. [דרבה בר אבוה] פליג עליה. שם. ה. ששופכין משם שופכין בשבת, ומשום דקיימא לן כרב הונא. רש"ל. ו. כלומר בכותל החצר שעל הבור סגי. ריטב"א סוכה מז: ואע"פ שלא נעשית בשביל המים. רש"י סוכה מז: ד"ה מן. ז. משום דפי תקרה חשיב טפי. תוס' הרא"ש. ח. ולא סתרינן לדרב יהודה כלל. ריטב"א. ט. [אלא] כיון דס"ל מחיצה תלויה מתרת גם ביבשה, א"כ גם כמו כן ס"ל דמתרת במים אף שאין עשויין לשם מים, אבל רבנן דפליגי עליה דר' יוסי סברי דאין מתרת אלא במים, א"כ כמו כן סברי דאינה מתרת גם במים אלא כשנעשית לשם המים. תוס' כ"פ. י. לפי שאינן נראין. רש"י שבת קל. ד"ה נקיעה. יא. גבי אכסדרה בבקעה, דליכא מחיצות בכל ד' רוחות. תוס' הרא"ש. יב. ושמא כך דרכן לעשותן משופעות. רשב"א.

רבינו חננאל

קורה [ארבעה] מתיר במים, הא קא אזיל דלי, ומייתי מיא מאידך גיסא דבור. ואם תאמר קים להו לרבנן דאין דלי מהלך וחוצב מים חוץ מארבעה. תותי קורה מיהא עריבי מיא וקא חציב דלי מיא דביני ביני. ופרקינן קל הוא שהקלו חכמים, שאין מחיצה תלויה מתרת אלא במים. וקל הוא שהקלו חכמים במים. קיימא לן כרב יהודה דסוגיין דשמעתא [כוותיה]. פיסקא. א"ר יהודי' לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם. א"ר יוחנן רבי יהודי' בשיטת ר' יוסי אמרה, דסבר מחיצה תלויה מתרת, דתנן המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוה מן הארץ ג' טפחים כו'. כבר פירשנו שמועה זו במס' סוכה. ואסיקנא לא ר' יהודי' סבר כר' יוסי, ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודי'. ואם תאמר מעשה שנעשה בצפורי על פי מי נעשה. לא על פי ר' יוסי נעשה. אמרה, לא על פי ר' יוסי נעשה, אלא על פי ר' ישמעאל בר' יוסי נעשה, שפעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מערב שבת ומצאו סדיניו שהיו פרוסין על גבי העמודים במבוי, וסמכו בהן משום מחיצה. והביא ספר תורה וקראו בו. אמר רבה ר' יהודי' ור' חנינה בן עקביה, שניהם אמרו מחיצה תלויה מתרת. ר' יהודה הא דאמרן. ר' חנינה בן עקביה, דתניא ר' חנינה בן עקביה אומר גזוזטרא שהיא תיקרה, משוכה מן הכותל על הים. אי עומדת על ארבעה עמודים שיש בה ד' אמות על ד' אמות,

כ) **קורה** ד' מתרת בחורבה. פי' בקונטרס דסבר לה כר' ישמעאל ברבי יוסי דאמר מחיצה תלויה מתרת [א] ולית הלכתא כוותיה ואין נראה לר"י דרבי ישמעאל לא תניא במבוי אבל במחיצה תלויה לרה"ר לא ועוד דקורה ד' לא מטעם מחיצה תלויה מתרת דהא ליכא מחיצה כלל אלא מטעם פי תקרה [ב] (ד) ופי תקרה לא אשכחנא תנאי דפליגי ורב נמי דאית ליה (לקמן דף 5:) פי תקרה יורד וסותם דאמר הכא בסמוך דאין מחיצה תלויה מתרת אלא במים: **הא** קאזיל דלי לאידך גיסא. פירש בקונטרס דלרב יהודה דוקא פריך שמלגיך לשקע ראשי קנים במים אלא ילה מרשות מבירו אבל רב הונא לא בעי רק שיש היכר קנה אלא יטלטל שם להדיא [ג] (ולא) מצי למימר דרב נחמן כת"ק דשרי מתוך אוגנו דהא מתוך אוגנו דת"ק היינו מלמעלן דרשב"ג דכי היכי דבעי רב יהודה שיקוע לרשב"ג ה"ה לת"ק וכן הא דפריך תחת הקורה מיהא עריבי מיא לרב יהודה פריך ולא מצי לשנויי דקורה מתרת מחודה ולפנים ולא תחת הקורה דכיון דרשות שייכן שולטת בהם תחת הקורה א"כ בסמוך לקורה נמי ליתסר משום שעריבי מיא שתחת הקורה ועוד דמשמע ליה דמתרת לגמרי אף תחת הקורה: **אלא** קל הוא שהקילו חכמים במים. פירש בקונטרס וליתא לדרב יהודה [ד] אלא לרב הונא דב"ה למעלה ממש קאמרי ועל זה סומכין העולם שיש להן בתי כסאות על המים אע"פ שאין המחיצות מגיעות עד המים [ה] והא דאמר בפירקין (דף פח.) אמתניתין דגזוזטרא שהיא למעלה מן המים ועשו לה מחיצה גבוה י' כו' לא שנו אלא למלאות אבל לשפוך אסור דהלכתא כאיכא דאמרי דאפי' לשפוך נמי שרי דבשל סופרים הלך אחר המיקל ומיהו נראה דאינה מועלת המחיצה העשויה לצניעות בית הכסא ולא לשם מחיצת מים דאין הלכה כרבי יהודה דאמר לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם [ו] ודבר תימה הוא שפירש בקונטרס מסקנא דשמעתין דלא כרב יהודה דהא רב ורבי חייא קיימי כוותיה ובריית דיעקב [ז] קרחאה ומצינו לפרש קל הוא שהקילו חכמים במים דקורה מתרת בלא שיקוע [ח] אבל מחיצה התלויה מצינו למימר כרב יהודה דבעי שיקוע וי"ח פירש דקיימא לן כרב יהודה ול"ג אלא [ט] ור"ת נמי לא גרס אלא ומפרש דפריך לרב נחמן אפילו אליבא דרב הונא דלא מצריך שיקוע וה"פ קורה ד' מתרת במים פי' אמת המים או יש עובר אבל כותלו דהוי [י] כגרמלית ויש חלון למטה מן הקורה והקורה מונחת על גבי הזיזין היושלאין מן הכותל ופריך הא קאזיל לאידך גיסא בשלמא בור שבין שתי חצירות סגי במחיצות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דליתיה כרמלית אלא רה"י אבל כרמלית גמורה דלאו בר איערובי הוא אית לן למיחס דילמא אתי לאידך גיסא ומשני דמצי מימר דו ופריך תחת קורה מיהא עריבי מיא בהדי הכי ומכרמלית הוא דולה ומשני קל הוא שהקילו חכמים במים ולא גרס אלא דשיגויא דאין לי מהלך יותר מארבעה כדקאי קאי וה"פ כיון שהדלי לא ילך בכרמלית לערובי מיא נמי לא חיישינן משום דהקילו במים ע"י מחיצת תקרה כדאמר לקמן (פז.) באמת המים שעשו לה מחיצה עשרה דלא חיישינן לאיערובי מיא הכי נמי גבי תקרה: **עד** כאן לא קאמר ר' יהודה אלא בעירובי חצירות. וא"ת ולימא משום דבמים הקילו חכמים ועוד אמאי קאמר ר' יהודה בשיטת ר' יוסי אמרה לימא דכולהו תנאי דמכשרי במחיצה תלויה בשיטת ר' יוסי אמרו וי"ל דלשאר תנאי איכא למימר משום דבמים הקילו אבל ר' יהודה משום מים לא היה מיקל כל כך שמתיר אף במחיצה שלא נעשית לשם מים [ט] ולהכי קאמר משום דבעירובי חצירות דרבנן: **גזוזטרא** שיש בה [יא] ארבעה על ארבעה כו'. משמע דכי אין בה ארבעה על ארבעה אינו ממלא אבל גזוזטרא עלמה הוא רה"י וכן גזוזטרא דמתני' דקתני אין ממלאין הימנה אע"כ עשה לה מחיצה עשרה אבל גזוזטרא גופה הוא רה"י ומטלטל בכולה ותימה כיון דאין לה מחיצות אמאי הוא רה"י והא טרסקל לא הוי רה"י אפילו לר' יוסי בר יהודה אלא משום דהדרא מחיצתא כדאמרינן בפרק בכל מערבין (לעיל דף לג:) וי"ל דבקיעה דגיס לא הוא בקיעה [יב] ואמרינן גוד אחית אבל בטרסקל איכא בקיעה ג"א סתמא פתוח לרה"י והוא כחור היחיד ור"י האריך בזה ברש"י כל גגות גבי מחיצות שאינן ניכרות וא"ת כי אין בה ד' אמות על ד' אמות ליתסרי למלאות לפ"ה שפירש בסוף כל גגות [יג] (לקמן דף לד:) דאמר כי תקרה בכל אריבע הרוחות וי"ל דהכא איירי דעבידא כי אריזלא באלכסון כעין גגין שלנו [יד] דלא אמרינן פי תקרה יורד כדאמרינן בעושין פסין (לעיל דף כה:) אי נמי כגון שהגזוזטרא אינה שוה ומילאה פגימות כל סביבותיה דאין [טו] פי תקרה אי נמי כשאין טפח בעובי הגזוזטרא דמשמע מפירוש הקונטרס דסוף פרק קמא דסוכה (דף יח:) בשמעתא דאכסדרה שיש לה פינמין דלא אמר פי תקרה יורד וסותם אלא אם כן יש בעובי התקרה טפח

(סוכה שם). ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום. שהיה דרכן לתלות ספר תורה בבמים מפני הנכרים, ואותו הבית שהניחו לתוכו היה בבית אחד שבחצר בית הכנסת ומפני הרבה היו פתוחין לחצר ולא עירבו, או שהיו חצרות הרבה פתוחות לתוכו מבוי ובית הכנסת פתוח לו והיה ספר תורה בחצר שבגגד בית הכנסת ולא נשתתפו במבוי ואסור לטולמו למבוי, ופרקו סדיניו על גבי עמודים שהיו לרוחב המבוי וחלקו אותו לא היו פותחין מן המחיצה ולפנים אלא בית הכנסת וחצר שבגגדו והביאו ספר תורה שהרי שאר החצרות נפתלקו ואין איסור כאן (שם). סדיניו פרוסין. והיו גבוהין מן הארץ דהוה ליה מחיצה תלויה (שם).

אמר

(ה) שבת קא. לעיל יב. מז: מת. ג) שבת לז. סוכה נח., ג) סוכה נח: ש"ס, ד) [תוס' סוכה פ"ג ה"ד שבת קכה: קלז: לעיל מד.], ה) פ"ג בתחלה בשבת, ו) [לע"ל דתמיה], ז) [לקמן פז:], ח) בפ"ג במקום הה"ד: המשלשל לאורג, ט) ובתלר אחת שאינה מעורבת בכל"ל מהרש"ל, י) בפ"ג: בית, כ) שיך לע"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות: (ב) שם כשם שמלמעו' למעל' י' טפחים כך מלמעל' למטה י' טפחים ולא היו וכו' ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי: (ג) שם לא על פי ר' יוסי נעשה אלא: (ד) תוס' ד"ה קורה וכו' מטעם פי תקרה ובפי תקרה: (ה) ד"ה אלא וכו' דיעקב קרחנאי ומצינו: (ו) בא"ד אלא כותלו דהוי כרמלית כל"ל ואות כ נמחק: (ז) ד"ה גוזוטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע כו' מאמר דכי אין בה ארבע אמות על ארבע אמות: (ח) בא"ד סביבותיה דאין כאן פי תקרה:

מוסף רש"י

מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה. שדרך לטיות בה מחיצות שבגלו מתחיתן וקיימות מלמעלה ומלויות, מהו שתתיר לטלטל בחוכיה שלא תהא כפרוצה לרה"ר (שבת קא.). אלא במים. כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן היס דתנן (לקמן פז:) דעושה ממלא תלויה וממגלא, וכן בור שבין שתי חצרות וחלקו במחיצה תלויה מלמעלה, ממגלא זה מכאן וחד מכאן ואע"פ שלא עירבו (שבת קא:). המשלשל דפנות. מוריד (שבת צז.) כל מלמעלה למטה קרי שלשול שהתחיל לאורג המחיצה אצל הסכך ואורג ונא כלפי מטה (סוכה מז. רבינו"ר שבת שם). ממטה למעלה. שהתחיל לאורג מלמטה סמוך לקרקע ומגביה ועולה, כיון שהגביה עשרה כשרה, ואף על פי שלא הגיע לסכך (סוכה מז.). כשם שמלמטה למעלה. דיו בחריגת עשרה, כך מלמעלה למטה. דיו בחריגת עשרה ואפילו גבוהה הרבה מן הארץ כשרה, וקסבר המחיצה תלויה עשרה מתרת (סוכה מז.). לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי. שהתר המחיצה תלויה מתרת בסוכה, ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה. בגור שהתר מתרת בשבת (שם מז:). בעירובי חצרות דרבנן. הא דאסרינן להביא מימי חצר זו לזו בלא עירוב, מדרבנן הוא, דמלאותיה לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות הרבים (שם). אבל שבת דאיסור סקילה הוא לא אמר. במלאכות דאוריי"תא מחמירין אפילו במידי דרבנן דאיתיה בה (שם). ואם תאמר. כיון דר' יוסי לא סבר לה כר' יהודה בשבת, אותו מעשה שנעשה בצפורי. שהתיר בשבת על ידי מחיצה תלויה כדאמר רב דימי לקמיה, על פי מי נעשה. ואלא ר' יוסי ראש של ישראל יפורי הוה כדאמרינן בסנהדרין (לב:) לדק לדק תרדוף, הלך אחר ב"ש דפ' יפה אחר ר' יוסי לגיפורי

(ט) שבת קא. לעיל יב. מז: מת., ג) שבת לז. סוכה נח., ג) סוכה נח: ש"ס, ד) [תוס' סוכה פ"ג ה"ד שבת קכה: קלז: לעיל מד.], ה) פ"ג בתחלה בשבת, ו) [לע"ל דתמיה], ז) [לקמן פז:], ח) בפ"ג במקום הה"ד: המשלשל לאורג, ט) ובתלר אחת שאינה מעורבת בכל"ל מהרש"ל, י) בפ"ג: בית, כ) שיך לע"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות: (ב) שם כשם שמלמעו' למעל' י' טפחים כך מלמעל' למטה י' טפחים ולא היו וכו' ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי: (ג) שם לא על פי ר' יוסי נעשה אלא: (ד) תוס' ד"ה קורה וכו' מטעם פי תקרה ובפי תקרה: (ה) ד"ה אלא וכו' דיעקב קרחנאי ומצינו: (ו) בא"ד אלא כותלו דהוי כרמלית כל"ל ואות כ נמחק: (ז) ד"ה גוזוטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע כו' מאמר דכי אין בה ארבע אמות על ארבע אמות: (ח) בא"ד סביבותיה דאין כאן פי תקרה:

מוסף רש"י

מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה. שדרך לטיות בה מחיצות שבגלו מתחיתן וקיימות מלמעלה ומלויות, מהו שתתיר לטלטל בחוכיה שלא תהא כפרוצה לרה"ר (שבת קא.). אלא במים. כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן היס דתנן (לקמן פז:) דעושה ממלא תלויה וממגלא, וכן בור שבין שתי חצרות וחלקו במחיצה תלויה מלמעלה, ממגלא זה מכאן וחד מכאן ואע"פ שלא עירבו (שבת קא:). המשלשל דפנות. מוריד (שבת צז.) כל מלמעלה למטה קרי שלשול שהתחיל לאורג המחיצה אצל הסכך ואורג ונא כלפי מטה (סוכה מז. רבינו"ר שבת שם). ממטה למעלה. שהתחיל לאורג מלמטה סמוך לקרקע ומגביה ועולה, כיון שהגביה עשרה כשרה, ואף על פי שלא הגיע לסכך (סוכה מז.). כשם שמלמטה למעלה. דיו בחריגת עשרה, כך מלמעלה למטה. דיו בחריגת עשרה ואפילו גבוהה הרבה מן הארץ כשרה, וקסבר המחיצה תלויה עשרה מתרת (סוכה מז.). לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי. שהתר המחיצה תלויה מתרת בסוכה, ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה. בגור שהתר מתרת בשבת (שם מז:). בעירובי חצרות דרבנן. הא דאסרינן להביא מימי חצר זו לזו בלא עירוב, מדרבנן הוא, דמלאותיה לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות הרבים (שם). אבל שבת דאיסור סקילה הוא לא אמר. במלאכות דאוריי"תא מחמירין אפילו במידי דרבנן דאיתיה בה (שם). ואם תאמר. כיון דר' יוסי לא סבר לה כר' יהודה בשבת, אותו מעשה שנעשה בצפורי. שהתיר בשבת על ידי מחיצה תלויה כדאמר רב דימי לקמיה, על פי מי נעשה. ואלא ר' יוסי ראש של ישראל יפורי הוה כדאמרינן בסנהדרין (לב:) לדק לדק תרדוף, הלך אחר ב"ש דפ' יפה אחר ר' יוסי לגיפורי

חוקק בה. נקב באמצעיתה ואפילו אין לה מחיצות סביב הויין לה י' טפחים הנשאריס סביב הנקב לכל לד ורואין אותן כאילו היו כפופין למטה כעין המחיצה תלויה על הסיס ואמר נמי גוד אחית כאילו יורדות וסותמות עד הסיס והויין מיס שכנגד הנקב רה"י. ובגיר מהכי לא סגי דאין מחיצה פחות מי' גובה ואין מחיצה פחות מד' טפחים חלל שביניהס: **קוף.** רוחב הנסר שיהא כפוף למטה כמחיצה ואכתי הויא מחיצה תלויה ומבטיי לן למימר מו גוד אחית: **אלא בימה של עבריה.** דהכי אמר לקמן [עמוד ב] דלאנשי עבריה המיר: **אוגיים.** שפה גבוה דהויא כמחיצות סביב לה דאיכא קצת היכירא דהיתר דהא כרמלית מדרבנן היא גזרה משום הוצאה מרה"י לרה"ר הואיל ויש לה קצת היתר ואע"ג דאכתי כרמלית היא דהא קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה הוא מיהו בתקנתא פורתא כי הא סגי: **היפה סמוכה.** שהיתה כותל העליה על שפת הסיס ואותו הנסר נתון על שני זיזין היוצאים מן הכותל ושפת הנסר פחות מג' סמוך לכותל הויא לה האי כותל חדא מן הסחיצות והאויר פחות משלשה שביניה ולכותל מהני לנקב ומוסיף עליו טפח ומשהו פגס ברוחב הנסר על פני ד' לאורכה להשלים הנקב לד' על ד' וצריך להיות בה רוחב עוד י' טפחים לסיסר בהו כוף לסחיצה שנייה כנגד הכותל הרי י"א רוחב ומשהו ואורכה ד' אמות להיות י' טפחים לב' רלשיה עד הנקב דסיסא כוף וכשאתה כופף את ב' הראשים אע"פ שהנסר רחב י"א ומשהו אין מועיל לסחיצות חלל הנקב אלא טפח ומשהו מזה וטפח ומשהו מזה שהרי י' טפחים בולטין מן הסחיצה האמצעית ולחוץ לגד הסיס שהרי הסחיצה האמצעית כשכפפנו אותה נמצאת עומדת בשפת הפגס ואין סחיצות הראשון נמשכין ממנה לגד הכותל אלא טפח ומשהו והוא מצטרף עם פחות מג' לבוד והויא מחיצה ד': **היפה זקופה.** לאורכה צריך שיהא ארכה י' ורחבה ו' ושני משהויין וזקופה רחבה כנגד הכותל מופלג ד' מן הכותל וכוף שפת רחבה טפח ומשהו לכאן לגד הכותל והרי שפתה עכשיו בפחות מג' סמוך לכותל והוא הרי מחיצת ד' לכאן ועוד כוף טפח ומשהו בשפת רחבה השני לגד הכותל הרי טפח ומשהו מחיצה ופחות מג' לבוד הרי מחיצת ד' מכאן ומחיצה הג' שכנגד הכותל רחבה ד' שלימין הרי חלל ד' במחיצותיו וגובהן י' ופותח חלון בכותלו וממלא: **היפה עומדת בקרן זוית.** שאני כתלים למיס ואינה צריכה אלא שתי מחיצות צריך שיהא גובה ארכה כשהיא זקופה י' טפחים ורחבה ב' טפחים ושני משהויין ומעמידה זקופה שפת עוביה כנגד כותל האחד מופלג ממנו פחות מג' והוא לבוד נמצאת כאן מחיצה רחבה ה' ומשהו וכותל השני מכוון כנגד רחבה מופלג ממנו ד' כוף טפח ומשהו היתירין על מדת רחבה והטה אותם לגד כותל המופלג ד' נמצאת שפת הנסר עומדת בפחות מג' והוא לבוד הרי ב' מחיצות של ד': **ואלא הא.** דבעי ר' חנניא כ"ד על כ"ד היכי משכחת לה: **דעבידא לאסיפא.** שאין כותל סמוך לה וקבועה על יתידות וצריך להיות כל חללה וכל מחיצותיה ממנה ועשה כעין מדוכה. אסיתא מורטי"ר: **מתני' אמת המים.** אפילו ברה"י כרמלית היא: **עשו לה מחיצה.** בתוך אוגייה על פני רוחבה שיהא ניכר שבשביל המיס נעשית ומחיצת החצר התלויה ועוברת על גבה אינה מועלת לה ואע"ג דמחיצה תלויה מתרת במיס[ה] ה"מ היכא דנראית מחיצה שנעשית בשביל המיס כגון גזוזטרא דמתני' [ע"ב] וכגון מחיצה שבתוך הבור[ו]: **אל אבל.** שם העיר והיתה עוברת בתוך החצירות וממלאין הימנה בחצירות דמהניא לה מחיצת כותל בחצר תלויה עליה ורבי יהודה לטעמיה דפליג נמי במתני' [פו.] אבור: **אלא היפה כשיעור.** כרמלית או בעומק י' או ברוחב ד' שאין מיס נעשין רשות לעצמן בפחות מעומק י' ברוחב ד' ואם עוברת ברה"ר הויין רה"ר כדתנן בהזורק (שבת דף ק:) הזורק ד' אמות ביס פטור בכרמלית היא ואם היה רקק מיס ורה"ר מהלכת בו חייב דרה"ר הוא וכמה הוא רקק מיס פחות מי' טפחים אלמא מיס שאינן עמוקין י' אינס רשות לעצמן וכי הוו נמי בחצר הוו להו רה"י: **גמ' עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה.** לא מהני מידי דהא מחובטת למיס שחוץ לחצר ביציאתה ונעשית הכל כרמלית אבל כי עשו בכניסה וביציאה אינה כרמלית דומה כמי שמתחלת בחצר זו: **שלא היפה עמוקה י'.** אין כותל סמוך לה וקבועה על יתידות וצריך להיות כל חללה וכל מחיצותיה ממנה ועשה כעין מדוכה. אסיתא מורטי"ר: **מתני' אמת המים.** אפילו ברה"י כרמלית היא: **עשו לה מחיצה.** בתוך אוגייה על פני רוחבה שיהא ניכר שבשביל המיס נעשית ומחיצת החצר התלויה ועוברת על גבה אינה מועלת לה ואע"ג דמחיצה תלויה מתרת במיס[ה] ה"מ היכא דנראית מחיצה שנעשית בשביל המיס כגון גזוזטרא דמתני' [ע"ב] וכגון מחיצה שבתוך הבור[ו]: **אל אבל.** שם העיר והיתה עוברת בתוך החצירות וממלאין הימנה בחצירות דמהניא לה מחיצת כותל בחצר תלויה עליה ורבי יהודה לטעמיה דפליג נמי במתני' [פו.] אבור: **אלא היפה כשיעור.** כרמלית או בעומק י' או ברוחב ד' שאין מיס נעשין רשות לעצמן בפחות מעומק י' ברוחב ד' ואם עוברת ברה"ר הויין רה"ר כדתנן בהזורק (שבת דף ק:) הזורק ד' אמות ביס פטור בכרמלית היא ואם היה רקק מיס ורה"ר מהלכת בו חייב דרה"ר הוא וכמה הוא רקק מיס פחות מי' טפחים אלמא מיס שאינן עמוקין י' אינס רשות לעצמן וכי הוו נמי בחצר הוו להו רה"י: **גמ' עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה.** לא מהני מידי דהא מחובטת למיס שחוץ לחצר ביציאתה ונעשית הכל כרמלית אבל כי עשו בכניסה וביציאה אינה כרמלית דומה כמי שמתחלת בחצר זו: **שלא היפה עמוקה י'.** א